

بنیاد فیریبه فواجه نصیر طوسی

آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته

هیأت وزیران در جلسه مورخه ۹/۵/۱۳۷۳ بنا به پیشنهاد شماره ۸۷۹ مورخ ۷/۲/۱۳۷۲ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، به استناد ماده ۲۴ قانون "تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران" مصوب ۱۳۶۹- آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته را به شرح زیر تصویب نمود:

فصل اول: تعاریف، شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه ای

قسمت اول: تعاریف

ماده ۱- حرفه های وابسته به امور پزشکی موضوع ماده ۲۴ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران که از این پس قانون نامیده میشود عبارتند از فارغ التحصیلان کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد شاغل در رشته های علوم آزمایشگاهی، تکنولوژی پزشکی، رادیولوژی، بیورادیولوژی، رادیوتراپی، مامایی، اتاق عمل، هوشبری، دارو سازی، تغذیه، مبارزه با بیماریها، بهداشت خانواده، بهداشت کار دهان و دندان، فارغ التحصیلان دانشکده بهداشت، رشته های مختلف توانبخشی، فیزیوتراپی، اودیومتری، اپتومتری، مدارک پزشکی، رشته های مربوط به تجهیزات پزشکی، مهندسی پزشکی، بیوفیزیک، بیوشیمی پزشکی، خدمات اجتماعی و مددکاری و علوم پایه پزشکی.

تبصره- شاغلان پزشکی و حرفه های وابسته موضوع این ماده افرادی هستند که در یکی از مراکز درمانی و پزشکی - اعم از خصوصی، دولتی، وابسته به دولت یا خیریه - اشتغال دارند و از این پس به اختصار شاغلان حرفه های پزشکی نامیده میشوند.

قسمت دوم: شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه ای

ماده ۲- شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند بدون توجه به ملیت، نژاد، مذهب و موقعیت اجتماعی - سیاسی بیماران حداکثر تلاش ممکن را در حدود وظایف حرفه ای خود به کار ببرند.

ماده ۳- شاغلان حرفه های پزشکی باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی، صنفی و حرفه ای انجام وظیفه کرده و از ارتکاب کارهایی که موجب هتک حرمت جامعه پزشکی میشود خودداری کنند.

ماده ۴- شاغلان حرفه های پزشکی موظفند اسرار بیمار و نوع بیماری او را - مگر در موارد تصریح شده در قوانین - حفظ کنند.

ماده ۵- پزشکان و دندانپزشکان و متخصصان و دکترهای حرفه ای علوم آزمایشگاهی موظف به پذیرش آن تعداد بیمار هستند که بنا به تشخیص سازمان نظام پزشکی حسب مورد معاینه دقیق و انجام آزمایشهای آنها در یک زمان مناسب میسر باشد.

ماده ۶- انجام امور خلاف شئون پزشکی توسط شاغلان حرفه های پزشکی ممنوع است.

ماده ۷- تحمیل مخارج غیر ضروری به بیماران ممنوع است.

ماده ۸- ایجاد رعب و هراس در بیمار با تشریح وخامت بیماری یا وخیم جلوه دادن بیماری ممنوع است و پزشک میتواند به نحو مقتضی بستگان بیمار را در جریان خطرات و وخامت و عواقب احتمالی بیماری قرار دهد.

ماده ۹- تجویز داروهای روان گردان و مخدر به گونه ای که به حالت اعتیاد درآید ممنوع است مگر در مواردی که بیمار از دردهای شدید ناشی از بیماریهای غیر قابل علاج رنج ببرد یا ضرورت پزشکی مصرف آنها را ایجاب کند.

ماده ۱۰- شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند تعرفه های خدمات درمانی مصوب را رعایت کنند.

ماده ۱۱- شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند در مواقعی که به منظور پیشگیری از بیماریهای واگیر یا در هنگام بروز سوانح از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا مراجع تعیین شده از طرف وزارت یاد شده از آنان استمداد می شود، همکاری ممکن و لازم را معمول دارند.

ماده ۱۲- جذب بیمار از موسسات بهداشتی و درمانی دولتی، وابسته به دولت و خیریه مطب شخصی یا بیمارستان، پلی کلینیک، داروخانه و یا پاراکلینیک خصوصی به منظور استفاده مادی ممنوع است.

ماده ۱۳- شاغلان حرفه های پزشکی حق دریافت هیچگونه وجه مالی را از بیماران علاوه بر وجوهی که توسط مسئولان موسسه درمانی ذی ربط دریافت میشود ندارد.

ماده ۱۴- جذب بیمار بصورتی که مخالف شئون حرفه پزشکی باشد، همچنین هر نوع تبلیغ گمراه کننده از طریق رسانه های گروهی و نصب آگهی در اماکن و معابر، خارج از ضوابط نظام پزشکی ممنوع است. تبلیغ تجاری کالاهای پزشکی و دارویی از سوی شاغلان حرفه های پزشکی، همچنین نصب اعلانات تبلیغی که جنبه تجاری دارند، در محل کار آنها مجاز نیست.

ماده ۱۵- انتشار مقالات و گزارش های پزشکی و تشریح مطالب فنی و حرفه ای که جنبه تبلیغاتی گمراه کننده داشته باشند از طریق وسایل تبلیغاتی ممنوع است.

ماده ۱۶- شاغلان حرفه های پزشکی نباید از عناوین علمی و تخصصی که به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نرسیده است استفاده کنند.

ماده ۱۷- شاغلان حرفه های پزشکی حق دریافت و پرداخت هر گونه وجهی به هر عنوان بابت اعزام و معرفی بیماران به مطب و موسسات پزشکی ندارند.

ماده ۱۸- پزشک نباید داروهایی را که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در فارماکوپه (مجموعه دارویی کشور) اعلام نشده است تجویز کند. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همه ساله فهرست داروهای مندرج در فارماکوپه (مجموعه دارویی کشور) را اعلام می کند.

ماده ۱۹- پزشک معالج مسئول ادامه درمان بیمار خود است مگر اینکه بیمار یا بستگان او مایل نباشند.

ماده ۲۰- در مواردی که مشاوره پزشکی لازم باشد انتخاب پزشک مشاور با توافق بیمار و بستگان او و پزشک معالج به عمل می آید.

ماده ۲۱- تجویز داروهای زائد بر نیاز بیمار یا غیر متجانس و خارج از ضوابط علمی و فنی ممنوع است.

ماده ۲۲- فروش دارو و ابزار پزشکی توسط پزشکان مگر با مجوز رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

ماده ۲۳- مشخصات و طرز استعمال داروهای تجویز شده به بیمار باید توسط پزشک یا خط خوانا یا انشای قابل فهم در نسخه قید شود.

تبصره ۱- صدور نسخه های همسان و متحدالشکل ممنوع است.

تبصره ۲- دکتر داروساز موظف به توضیح چگونگی تجویز داروها طبق نسخه پزشک است.

ماده ۲۴- نظارت بر امور فنی موسسات پزشکی در تمام ساعت ها بر عهده مسئولان فنی آنهاست.

ماده ۲۵- اندازه و سایر مشخصات سر نسخه ها، تابلو ها، و چگونگی درج آگهی در رسانه ها باید طبق نمونه ای باشد که به تصویب شورای عالی نظام پزشکی می رسد.

ماده ۲۶- به کارگیری و استفاده از افراد غیر مجاز در امور پزشکی و حرفه های وابسته در موسسات پزشکی ممنوع است.

ماده ۲۷- شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند تاسیس و تغییر نشانی مطب و موسسات پزشکی خود را به سازمان نظام پزشکی محل اطلاع دهند.

ماده ۲۸- شاغلان حرفه های پزشکی مکلفند در موارد فوریت های پزشکی اقدامات مناسب لازم را برای نجات بیمار بدون فوت وقت انجام دهند.

ماده ۲۹- مسئولان فنی موسسات پزشکی - اعم از دولتی، وابسته به دولت، خصوص و خیریه- مکلفند علاوه بر قوانین و مقررات موجود در آیین نامه های مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مقررات فنی مصوب سازمان نظام پزشکی، همچنین ضوابط علمی و حرفه ای ذی ربط را رعایت کنند.

فصل دوم: مجازاتهای انتظامی

ماده ۳۰- مجازات های انتظامی به شرح زیر تعیین می شود :

الف: تذکر یا توبیخ شفاهی در حضور هیأت مدیره نظام پزشکی محل.

ب: اخطار و توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی محل.

ج: توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی و نشریه نظام پزشکی محل یا الصاق رای در تابلو اعلانات نظام پزشکی محل.

د: محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا یکسال در محل ارتکاب تخلف.

ه: محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا یکسال در تمام کشور.

و: محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از بیش از یکسال تا پنج سال در تمام کشور.

ز: محرومیت دائم از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته در تمام کشور.

تبصره- هیاتهای بدوی و عالی انتظامی مجاز هستند به جای اجرای حکم محکومیت در بند های "الف"، "ب" و "ج" این ماده حسب در خواست محکوم علیه مجازات نقدی از حداقل پانصد هزار ریال تا حداکثر دویلمیون و پانصد هزار ریال متناسب با نوع تخلف از وی دریافت و به حساب سازمان نظام پزشکی محل اشتغال به حرفه پزشکی واریز کنند.

ماده ۳۱- مجازات های موضوع ماده ۳۰ این آیین نامه به شرح زیر اعمال می شود:

الف: متخلفان از مواد ۲۵، ۲۳، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۷، ۶ حسب مورد به مجازاتهای مقرر در بند های "الف" یا "ب" یا "ج".

تبصره- متخلفان از مواد ۲۵، ۴۸ در صورت تکرار موارد به مجازات مقرر در بند "د".

ب: متخلفان ۲۴، ۲۲، ۲۱، ۱۸، ۱۶، ۱۵، ۹ حسب مورد به مجازات های مقرر در بند های "ب" یا "ج" یا "د".

ج: متخلفان از مواد ۲۶، ۱۷، ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۷، ۶ حسب مورد به مجازات های مقرر در بند های "ج" یا "د" یا "ه".

د: متخلفان از ماده ۲۹ حسب مورد به مجازات های مقرر در بند های "ج" یا "د" یا "ه" یا "و".

ه: متخلفان از ماده ۳ حسب مورد به مجازات های مقرر در بند های "ج" یا "د" یا "ه" یا "و" یا "ز".

و: متخلفان از ماده ۲۸ به مجازات های مقرر در بند های "د" یا "ه" یا "و".

ماده ۳۲- مفاد آرای قطعی هیأت های انتظامی نظام پزشکی در مورد بند های "د"، "ه"، "و" ماده ۳۰ در مطبوعات محلی و کثیر الانتشار کشور درج شود.

ماده ۳۳- در مواردی که رای قطعی به محرومیت از اشتغال به امور پزشکی و حرفه های وابسته صادر می شود اشتغال محکوم علیه به حرفه های یاد شده در مدت محرومیت در بخش های خصوصی، عمومی، دولتی و خیریه ممنوع است.

تبصره- محرومیت از اشتغال به حرفه پزشکی، دندان پزشکی، داروسازی و علوم آزمایشگاهی کارکنان نیرو های مسلح جمهوری اسلامی ایران محدود به حرفه های مربوط و خارج از خدمات سازمانی آنان است و ادامه اشتغال به کار آنان در موسسات وابسته به نیروهای مسلح منوط به اختیارات و مقررات نیروهای یاد شده است.

قسمت اول: مرجع رسیدگی و چگونگی شروع به امر رسیدگی

ماده ۳۴- مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی شاغلان حرفه های پزشکی در هر شهرستان هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی آن شهرستان است.

ماده ۳۵- هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی در موارد زیر مکلف به شروع امر رسیدگی است:

الف: وصول شکایت از طرف شاکی خصوصی اعم از شخص حقیقی یا حقوقی.

ب: اعلام تخلف از طریق مراجع قضایی یا موسسات و سازمان های دولتی.

ج: اعلام تخلف از طرف شورای عالی یا هیأت عالی انتظامی و رییس یا هیأت مدیره نظام پزشکی شهرستان مربوطه.

تبصره ۵- مراجع یاد شده در بند های بالا حداکثر ظرف یکسال از وقوع تخلف می توانند به هیأت های بدوی اعلام شکایت کنند.

ماده ۳۶- شکایتها باید با امضا و شامل نام و مشخصات و نشانی کامل شاکی و مشتکی عنه باشد و به شکایات بدون امضا یا با امضای مستعار ترتیب اثر داده نمی شود.

ماده ۳۷- شکایت و اعلام تخلف از طریق دبیرخانه نظام پزشکی هر شهرستان به هیأت بدوی انتظامی مربوط ارسال می شود.

ماده ۳۸- رئیس هیأت بدوی انتظامی باید رسیدگی مقدماتی را به یکی از اعضای هیأت به عنوان عضو محقق ارجاع کند. عضو محقق موظف است حداکثر ظرف یک ماه هر نوع تحقیق را انجام دهد و گزارش آن را به هیأت ارائه کند. دبیرخانه نظام پزشکی شهرستان موظف است رونوشت شکواییه یا اعلام تخلف و ضمایم را برای مشتکی عنه ارسال کند تا مشتکی عنه ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ، پاسخ کتبی خود را به ضمیمه دلایل و مدارک مورد استناد به دبیرخانه نظام پزشکی شهرستان تسلیم کند.

ماده ۳۹- در صورتی که عضو محقق عقیده بر منع تعقیب داشته باشد نظریه کتبی خود را به هیأت بدوی انتظامی اعلام میکند تا در صورت موافقت هیأت مزبور پرونده غیر قابل رسیدگی اعلام و بایگانی شود. ولی چنانچه نظر هیأت بر تعقیب و رسیدگی باشد به ترتیب مقرر در ماده ۳۸ عمل می شود.

تبصره ۶- در موارد بالا چنانچه هیأت بدوی پرونده را غیر قابل رسیدگی اعلام و مختومه نماید شاکی می تواند به هیأت عالی انتظامی شکایت کند.

ماده ۴۰- دبیرخانه پس از وصول پاسخ یا در صورتی که در مهلت مقرر پاسخی نرسد پرونده را به هیأت بدوی ارسال می کند تا در صورت آماده بودن پرونده هیأت رای مقتضی صادر کند. چنانچه رای توضیحی از طرفها یا استماع شهادت شهود و مطلعان لازم باشد هیأت باید وقت رسیدگی را معین و شخص یا اشخاصی را که توضیح آنان لازم است دعوت کند.

تبصره ۷-۱ عدم حضور دعوت شدگان مانع رسیدگی نیست.

تبصره ۷-۲ هأأت میتواند در صورت لزوم نظر کارشناس یا کمیسیون تخصصی در موضوع را استعلام کند.

ماده ۴۱- رای هیأت بدوی باید موجه و مدلل و مستند به مقررات قانونی باشد و با رای اکثریت (حداقل ۴ نفر) معتبر است.

ماده ۴۲- رای هیأت بدوی توسط رئیس هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی محل باید به طرفها ابلاغ شود و رونوشت رای صادر شده برای رئیس نظام پزشکی محل و هیأت عالی انتظامی ارسال شود.

ماده ۴۳- اعضای اصلی یا علی البدل هیأت‌های بدوی یا تجدید نظر در موارد زیر در رسیدگی و صدور رای شرکت نمیکنند:

الف: عضو هیأت با متهم قرابت سببی یا نسبی تا درجه دوم از طبقه سوم داشته باشد.

ب: عضو هیأت با متهم دعوی حقوقی یا جزایی داشته یا در دعوی طرح شده ذی نفع باشد.

ج: عضو هیأت، متخلف یا مدعی تخلف باشد.

ماده ۴۴- موسسات درمانی و بهداشتی و سایر مراجع مربوط - اعم از دولتی، وابسته به دولت، خصوصی و خیریه - مکلفند اصل اوراق پرونده پزشکی بیمار یا فتوکی ممهور به مهر موسسه درمانی و بهداشتی را که به امضای رئیس آن واحد رسیده است در صورت مطالبه هیأت‌های بدوی و عالی انتظامی ظرف ده روز پس از ابلاغ درخواست در اختیار هیأت‌های یاد شده قرار دهند، در غیر این صورت طبق مقررات با آنان برخورد می شود.

تبصره - چنانچه در پرونده پزشکی بیمار اسناد طبقه بندی شده وجود داشته باشد و رسیدگی به اتهام منوط به اطلاع هیأت ها از آنها باشد، دسترسی به این قبیل اسناد با رعایت مقررات مربوط امکان پذیر است.

ماده ۴۵- تصمیمات گرفته شده در مراجع قضایی در هر حال مانع رسیدگی انتظامی نیست.

ماده ۴۶- هر گاه هیأت‌های بدوی یا انتظامی در جریان رسیدگی به مواردی که جنبه جزایی داشته باشند برخورد نمایند مکلفند موضوع را به مراجع قضایی اعلام کنند، ولی این امر مانع رسیدگی انتظامی نیست.

قسمت دوم: تجدید نظر خواهی

ماده ۴۷- تجدید نظر خواهی از آرای صادر شده، حداکثر ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رای امکان پذیر است. تجدید نظر خواه باید در مدت یاد شده اعتراض خود را بصورت کتبی به دبیرخانه هیأت بدوی انتظامی صادر کننده رای یا دبیرخانه هیأت عالی انتظامی تسلیم و رسید دریافت کند.

ماده ۴۸- تجدید نظر خواهی مانع اجرای رای بدوی می شود و در صورت عذر دریافت درخواست تجدید نظر در مهلت مقرر، رای صادر شده قطعی و از تاریخ انقضای مهلت تعیین شده لازم الاجراست.

ماده ۴۹- هیأت بدوی مکلف است در صورت تسلیم اعتراضیه ظرف یک هفته لایحه اعتراضی و پرونده مربوط را به هیأت عالی انتظامی ارسال کند.

ماده ۵۰- هر گاه پرونده گرفته شده از هیأت بدوی آماده صدور رای باشد، هیأت عالی انتظامی رای مقتضی را صادر می کند و در صورتی که هیأت انجام تحقیق یا اخذ توضیحی را لازم بداند نسبت به ادامه رسیدگی اقدام و در صورت لزوم با تعیین وقت از طرفها دعوت می کند.

ماده ۵۱- رای هیأت عالی انتظامی قطعی و لازم الاجراست و با امضای رییس هیأت عالی انتظامی ابلاغ می شود.

فصل چهارم: سایر مقررات

ماده ۵۲- اعضای سازمان پزشکی مکلفند حق عضویت را به میزان تعیین شده و راس موعد مقرر در نظام پزشکی محل پرداخت کنند، در غیر این صورت عضویت آنها از طرف سازمان به حالت تعلیق درمی آید.

ماده ۵۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری سازمان نظام پزشکی، دستورالعمل چگونگی، میزان حضور و مدت تعطیلی مطب در محل اقامت را تهیه و ابلاغ می کند.

ماده ۵۴- در مورد تعدد تخلف برای هر تخلف مجازات انتظامی جداگانه در نظر گرفته می شود و به هنگام تکرار تخلف حداکثر مجازات انتظامی مقرر، تعیین و اجرا می شود.

ماده ۵۵- ابلاغ آرا و سایر اوراق موضوع این آیین نامه از طریق پست سفارشی یا مأمور ابلاغ سازمان نظام پزشکی یا حسب مورد دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی محل صورت میگیرد.

تبصره ۱- دانشگاه یا دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی محل حسب مورد مکلفند نتیجه ابلاغ را با قید تاریخ ابلاغ به هیأت های رسیدگی کننده اعلام کنند.

تبصره ۲- تشخیص صحت ابلاغ با هیأت رسیدگی کننده است.

ماده ۵۶- آرای قطعی و لازم الاجرای هیأت بدوی و هیأت عالی انتظامی حسب مورد توسط دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی و با نظارت سازمان نظام پزشکی محل به موقع اجرا گذاشته می شود.

تبصره ۳- مسئولیت پی گیری اجرای احکام صادر شده با سازمان نظام پزشکی است.